

نقش نظام بانکی در رشد اقتصادی استان کرمان

دکتر مسلم انصاری نسب

استان کرمان از دیرباز جایگاه والایی در سطح کشور داشته، از یک سو پهناورترین استان کشور بوده و از سوی دیگر به دلیل پتانسیل‌های بالقوه آن می‌تواند نقش بی‌بدیلی در اقتصاد کشور ایفا نماید، هر چند که به دلایل مختلف هنوز به جایگاه واقعی خود نرسیده است. این نوشته بر آن است تا کنکاشی بر نظام بانکی استان کرمان داشته باشد و نقش آن را در رشد اقتصادی استان مورد

تجزیه و تحلیل قرار دهد. از این رو ابتدا با نگاهی کلی بر مهمترین هدف نظام بانکی، جایگاه شبکه بانکی در ساختار یک اقتصاد را مورد بررسی قرار داده و در ادامه، نقش نظام بانکی در کمک به تامین مالی سرمایه‌گذاری‌های استان را مورد بررسی آماری قرار خواهیم داد.

متفکران مختلف اهداف متعددی را برای بانک بر شمرده‌اند و هر یک از دریچه‌های بدان نگرینسته‌اند. اما در واقع رسالت اصلی نظام بانکی را باید در تامین مالی پروژه‌های سرمایه‌گذاری برای نیل به رشد اقتصادی بالاتر جستجو نمود. لذا نظام بانکی ای موفق است که این نقش خود را به خوبی ایفا نموده و در این راستا راهگشای تنگناهای تولید و محرک رشد اقتصادی باشد.

برای دستیابی به رشد اقتصادی عوامل متعددی دخیل بوده که یکی از مهمترین آنها انباشت سرمایه است. تقریباً می‌توان گفت همه متفکران حوزه اقتصاد بر نقش سرمایه‌گذاری در رشد اقتصادی صحنه گذاشته و بر اهمیت آن تاکید نموده‌اند. لذا سوال اساسی آن است که منبع تامین سرمایه چیست و عوامل دخیل در این راستا کدامند؟ اصولاً اگر بتوان سرچشمه‌ی سرمایه را یافت می‌توان از آن چشمه، اقتصاد تشنه‌ی سرمایه را سیراب نمود.

از منظر مدل‌های رشد اقتصادی تولید به سرمایه وابسته است و سرمایه خود از پس‌انداز خانوارها تامین می‌شود که پس‌انداز خانوارها، خود بخشی از تولید می‌باشد. برای تشریح فرآیند فوق از دریچه دیگر بدان می‌نگریم: در یک فرآیند ساده اقتصادی، خانوارها درآمدهای کسب شده خود را یا مصرف می‌کنند یا پس‌انداز. در بحث مصرف خانوارها و بنگاه‌ها تقریباً به طور مستقیم با یکدیگر مبادله نموده و مخارج مصرفی خانوار بدون واسطه، در قبال کالا و خدمات، مستقیماً به بنگاه‌ها می‌رسد. اما قصه پس‌انداز کاملاً متفاوت است. پس‌اندازها برای رسیدن به بنگاه‌ها و تبدیل شدن به سرمایه‌گذاری باید مسیریهای متعدد و ناهمواری را طی نمایند و در گذار از این مسیرها با چالش‌های متعددی روبرو خواهند بود. پس‌اندازها در واقع به طور غیر مستقیم و توسط نهادهایی همچون بانک و بورس

از خانوارها گرفته شده و به بنگاه‌ها داده خواهد شد. لذا در اینجا جایگاه نظام بانکی در اقتصاد به خوبی آشکار می‌شود. بانک در واقع نهادی است که طراحی شده تا پس‌اندازها را به سرمایه‌گذاری تبدیل نماید. بنابراین هر چه بانک بتواند این نقش خود را به خوبی ایفا نماید رسالت خود را به درستی انجام داده است، در غیر این صورت از فلسفه وجودی خود فاصله گرفته است.

حال که با رسالت اصلی بانک و فلسفه وجودی نظام بانکی آشنا شدیم به بحث آغازین خود بازمی‌گردیم: اینکه عملکرد نظام بانکی در سطح استان کرمان چگونه بوده است؟ جهت پاسخ به سوال فوق به نظر می‌رسد بررسی روند تغییرات سپرده‌ها و تسهیلات شبکه بانکی استان می‌تواند راهگشا باشد. هر چند که می‌توان از حجم سپرده‌های بانکی با کسر سپرده قانونی نیز کمک جست اما به دلایلی در نمودار زیر حجم سپرده‌های شبکه بانکی استان‌های کشور ترسیم شده است. شایان ذکر است با توجه به اینکه استان تهران تقریباً بیش از نیمی از منابع بانکی را به خود اختصاص داده است لذا به دلیل این تفاوت چشمگیر، در ادامه آمارهای استان تهران در نظر گرفته نشده و تنها جایگاه استان کرمان میان دیگر استان‌های کشور مورد بررسی قرار خواهد گرفت. همان‌طور که در نمودار زیر مشخص است نظام بانکی در استان با جذب بیش از ۱۳۵ هزار میلیارد ریال هفتمین استان (بجز تهران) از حیث سپرده‌های بانکی در سطح کشور می‌باشد. نکته پر اهمیت آنکه از کل منابع شبکه بانکی استان ۷۲ درصد مربوط به سپرده‌های گران قیمت و ۲۸ درصد مربوط به سپرده‌های کوتاه مدت ۱۱ درصد و بلندمدت ۲۶ درصد رشد داشته‌اند. بنابراین برای جذب سپرده در سیستم بانکی توجه به سپرده‌های گران قیمت از اهمیت بالایی برخوردار است لذا در این راستا جلب رضایت تاجران و سرمایه‌داران متمول استان برای هدایت سپرده‌های گران قیمت آنها به شبکه بانکی استان میتواند راهکار مناسبی برای افزایش منابع بانکی استان باشد که البته در صدی از این افراد متمول استان متأسفانه به دلایل مختلف سرمایه خود را به بیرون از استان منتقل می‌کنند که این خود، استان را از سرمایه‌های بالقوه قابل دسترس محروم می‌سازد.

برای مقایسه بهتر میزان سپرده در هر استان، با تقسیم حجم سپرده سیستم بانکی هر استان بر جمعیت آن، سپرده سرانه استان‌ها محاسبه و در نمودار زیر رسم شده است. نمودار زیر حاکی از آن است که استان کرمان از این حیث در جایگاه دهم قرار دارد. این شاخص اهمیت بیشتری خواهد داشت اگر جایگاه استان‌های اصفهان و سیستان و بلوچستان در نمودار زیر را با رشد اقتصادی آنها در سالیان اخیر مقایسه نماییم.

حجم سپرده‌های شبکه بانکی به تفکیک استان‌های کشور تا پایان آبان ۱۳۹۳

